

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 642/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 7 C 416/2015-833 z 24. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. septembra 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 416/2015-833 z 24. júna 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhoval napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sťažovateľ žiadal o priznanie náhrady trov konania v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 7 C 416/2015-762 z 11. mája 2018 (vydaným vyšším súdnym úradníkom) bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť žalovanému (Národná diaľničná spoločnosť, a. s., pozn.) náhradu trov konania v sume 21 361,36 eur (výrok I). Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť. Zrejma nesprávnosť týkajúca sa dátumu vydania už uvedeného uznesenia (správne mal byť dátum 11. máj 2020) bola opravená uznesením okresného súdu č. k. 7 C 416/2015-831 z 5. augusta 2021. Napadnutým uznesením (vydaným zákonným sudcom) bolo sťažnosti sťažovateľa čiastočne vyhovené (v prípade duplicitne priznaného právneho úkonu prevzatia a prípravy zastúpenia z 25. júla 2017) a sťažovateľ bol zaviazaný zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 19 691,52 eur. Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľ namietal účelnosť a odôvodnenosť ďalších priznaných úkonov právnej služby žalovanému, bola sťažnosť sťažovateľa zamietnutá.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ uviedol, že žalovaný bol najskôr právne zastúpený JUDr. Renátou Barbušovou, ktorá so žalovaným uzatvorila zmluvu o poskytovaní právnych služieb z 1. marca 1993 v znení neskorších dodatkov, v ktorej bola dohodnutá mesačná paušálna odmena v sume 20 000 Sk bez dane z pridanej hodnoty. Neskôr bol žalovaný právne zastúpený JUDr. Martou Urbánkovou, s ktorou uzatvoril mandátnu zmluvu z 22. mája 2017 v znení dodatku č. 1 z 30. januára 2019, v ktorej bola dohodnutá mesačná paušálna odmena najskôr v sume 2 500 eur bez dane z pridanej hodnoty za právne služby v rozsahu 50 hodín mesačne a neskôr v sume 2 000 eur za právne služby v rozsahu 40 hodín mesačne. O sprístupnenie predmetných zmlúv sťažovateľ požiadal žalovaného listom z 30. júna 2021 podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

4. Sťažovateľ požiadal žalovaného listom z 13. júla 2021 o sprístupnenie daných faktúr spolu s ich prílohami, keďže právne zástupkyne fakturovali žalovanému v mesačných intervaloch odmenu za právne služby. Listom z 15. júla 2021 žalovaný oznámil sťažovateľovi, že dané faktúry sú zverejnené na jeho webovom sídle. Keďže dané faktúry sú na webovom sídle žalovaného uvedené iba stručným popisom bez možnosti ich zobrazenia, sťažovateľ opätovne vyzval žalovaného listom z 28. júla 2021 na sprístupnenie kópií faktúr a ich príloh. Žalovaný sprístupnil časť daných faktúr (bez ich príloh) v anonymizovanej podobe sťažovateľovi listom zo 6. augusta 2021.

5. Faktúry s ich prílohami sťažovateľ žiadal sprístupniť na účely preukázania skutočne vynaložených výdavkov na právne zastupovanie zo strany žalovaného, keďže medzi priznanou odmenou za jeden úkon právnej služby v sume 1 097,17 eur (po pripustení zmeny žaloby v sume 1 382,69 eur) a mesačnou paušálnou odmenou JUDr. Renáty Barbušovej (20 000 Sk, t. j. 663,88 eur) je diametrálny rozdiel. Bez akýchkoľvek pochybností je preukázané, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby prevyšuje niekoľkonásobne reálne vynaložené náklady žalovaného na jeho právne zastupovanie v tomto konaní, čo hraničí s bezdôvodným obohacovaním sa na úkor sťažovateľa. Sťažovateľ sa domnieva, že nie je preto správne a zákonné priznať žalovanému trovy právneho zastúpenia vychádzajúce zo základnej sadzby tarifnej odmeny vypočítanej z tarifnej hodnoty veci podľa § 10 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

6. Sťažovateľ konštatoval, že *„pokiaľ právna zástupkyňa... vo svojom podaní zo dňa 20.11.2019 vyčíslila trovy právneho zastúpenia vychádzajúc zo základnej sadzby tarifnej odmeny vypočítanej z tarifnej hodnoty veci, pričom sama pravdepodobne dobre vedela, že na takúto odmenu v zmysle uzatvorenej mandátnej zmluvy nemá zo strany NDS nárok, dopustila sa minimálne hrubého porušenia základných etických a morálnych pravidiel pri výkone advokátskeho povolania, nehovoriac o možných následkoch v rovine občianskoprávnej a v rovine trestnoprávnej.“*

7. Sťažovateľ si uvedomuje, že tieto námietky mali byť ním vznesené počas rozhodovania o výške trov konania, ale v tom čase nedisponoval uvedenými zmluvami. Ani v súčasnosti nedisponuje všetkými faktúrami (sprístupnená mu bola len ich určitá časť) a taktiež nedisponuje prílohami daných faktúr, z ktorých *„by bol zrejmý rozpis výdavkov právnych zástupkýň v jednotlivých právnych veciach (t. j. aj v namietanom konaní).“*

8. Okresný súd bez ďalšieho akceptoval vyčíslenie trov konania bez toho, aby aspoň v minimálnom rozsahu preskúmal, či tieto predstavujú reálne vynaložené náklady žalovaného. Okresný súd sa preto dopustil takého omylu, ktorý v konečnom dôsledku odôvodňuje zrušenie uznesenia. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal aj na body 78 a 81 nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 114/2017-87 zo 17. decembra 2019.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Z princípu subsidiarity vo vzťahu ústavného súdu k všeobecným súdom v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vráťane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ pri ochrane svojich základných práv a slobôd uplatní až v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, je potrebné konštatovať, že riadne nevyčerpal dostupné právne prostriedky na ochranu svojich práv (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde). S takýmto postupom sťažovateľa je spojený právny následok neprípustnosti jeho ústavnej sťažnosti.

11. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskoprávnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

12. Ústavný súd konštatuje, že námietku o tom, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby prevyšuje niekoľkonásobne reálne vynaložené náklady žalovaného na jeho právne zastupovanie v tomto konaní (z dôvodu mesačnej paušálnej odmeny dohodnutej medzi žalovaným a jeho právnyimi zástupkyňami), sťažovateľ uviedol prvýkrát až v ústavnej sťažnosti.

13. V sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania, ktorá bola vyžiadaná ústavným súdom, sťažovateľ konkrétne namietal iba duplicitne priznaný právny úkon prevzatia a prípravy zastúpenia z 25. júla 2017 a účelnosť a odôvodnenosť 5 priznaných úkonov právnej služby (písomné podania žalovaného na okresnom súde z 5. augusta 2016, 29. septembra 2016, 18. apríla 2017, 21. septembra 2017 a 3. novembra 2017).

14. Sťažovateľ sám priznáva, že táto námietka mala byť vznesená v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ žiadal o sprístupnenie daných zmlúv a faktúr spolu s ich prílohami až po rozhodnutí zákonného sudcu o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ale neuviedol žiadny dôvod, pre ktorý dané listiny nežiadal už skôr, keďže konanie bolo právoplatne skončené už 20. júna 2018 (t. j. skoro 2 roky pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania), resp. dovolacie konanie bolo právoplatne skončené 2. decembra 2019 (t. j. viac ako 5 mesiacov pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania). Podľa názoru ústavného súdu danú námietku preto mohol sťažovateľ predniesť už v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania.

15. Ústavný súd tiež poukazuje na nekonzistentné tvrdenia sťažovateľa, keď na jednej strane tvrdí, že danú námietku nevzniesol v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho o výške trov konania, a zároveň *de facto* nepriamo vyčíta okresnému súdu, že nemal vedomosť o zmluvách uzatvorených medzi žalovaným a jeho právnymi zástupkyňami, a teda túto skutočnosť nezohľadnil pri rozhodovaní o výške trov konania.

16. Keďže je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

17. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Libor DUEĽA
predseda senátu